

Rinus Spruit ontroert met mooi, melancholiek verhaal

'Ik ben de fotograaf van mijn herinneringen'. Met die woorden geeft Rinus Spruit (1946, Zuid-Beveland) zelf de beste omschrijving van zijn romans. Het zijn poëtische en tegelijk toch ook broodnuchter overpeinzingen over wat is en wat geweest is. Ook zijn derde roman munt weer uit in treffende observaties over kleine zaken. In 'Broeder, schrijf toch eens' is

Fictie
<p>Wytske Versteeg: 'Grime'. Uitg. Querido, €18,99. *****</p>

Er gaat een intense beklemming uit van 'Grime', de vierde roman van Wytske Versteeg. Het is het verhaal van een vriendschap van vier jonge mensen en van hun zoektocht naar inhoud en zinging, maar vooral van de ondergang van een jonge vrouw die steeds meer in de ban raakt van haar psychoses. Of is juist haar wereld de enig echte? Nino en Michael groeien op in het troosteloze stadje Mercad. Opeens verdwijnt Michael met onbekende bestemming. Nino gaat naar Shelterwood, een elitaire school waar creativiteit en oorspronkelijk denken centraal staat. Hij ontmoet er Sophie en Suyin en raakt hopeloos verliefd op die laatste.

Thriller
<p>Simone van der Vlugt: 'De doorbraak'. Uitg. Prometheus. € 19,99. *****</p>

Van der Vlugt zet een pakkend verhaal neer over familieperikelen dat je, mede door haar vlotte pen, in de greep houdt tot de onthullende plot. Romée (24) ontvlucht haar ouderlijk huis, weg van haar dominante vader en uitgebluste moeder, haar twee broers achterlatend. Een fikse ruzie en de wereldreis van broer Rob, de enige met wie ze een stevige band had, gaven de doorslag. In Amsterdam zwerft Romée tijdelijk op straat, logeert bij nieuwe vrienden en leeft van de opbrengsten als straatmuzikant. Totdat haar gouden keel en liedjes ontdekt worden en ze een bliksemcarrière als zangeres beleeft. Op dit hoogtepunt van roem is de val des te heftiger: ze wordt beschuldigd van plagiaat

Jeugd
<p>Lucille Dubisy & Emma de Woot: 'Het grote blauwe monster'. Uitg. Clavis, €15,95. ***</p>

Bij het woord 'Griezelen', thema van deze Kinderboekenweek, denken toch wel heel veel uitgeverijen aan monsters. Vooral bij de bij dit thema passende prentenboeken spelen ze vrijwel altijd een hoofdrol. Opvallend is dat ze dan wel de naam mogen hebben griezelig te zijn, in de verhalen zelf zijn ze dat zelden. Sterker nog, de kinderen aan wie deze boeken worden voorgelezen, moeten vooral leren dat je niet bang hoeft te zijn voor monsters. Ze bestaan namelijk alleen in boeken en zijn helemaal niet eng. Van echt griezelend blijft dan niet erg veel over. Wat dat betreft deed Roald Dahl ('De GVR', 'De heksen') dat een stuk beter. Hij maakte zijn verha-

len wel degelijk echt griezelig, maar overdreef dat zo dat ieder kind wel begrijpt dat het maar een verhaaltje is en dat dit in het echt nooit kan gebeuren.

De boodschap dat diepgewortelde angst niet nodig is, komt dan net zo goed over en je kunt ondertussen toch even lekker griezelen. In 'Het grote blauwe monster' is al snel duidelijk, ook door de lieve illustraties van Emma de Woot, dat dit wezen bepaald niet eng is. Wie dit aan een peuter of kleuter voorleest die bang is om zonder lichte te slapen, kan gerust zijn. Van dit monster ga je houden. Vooral als ook nog blijkt dat hij een lief, klein poesje redt.

Hanneke van den Berg

Fictie
<p>Rinus Spruit: 'Broeder, schrijf toch eens'. Uitg. Cossee, €18,99. *****</p>

Spruit na de dood van zijn vader teruggekeerd in zijn ouderlijk huis in Nieuwdorp op Zuid-Beveland. Daar wordt hij overvallen door

herinneringen. Op zolder vindt hij oude brieven van oud-tantes die naar Amerika zijn geëmigreerd en van een verre nicht in Antwerpen, brieven die hij integraal opneemt in zijn boek. Hij doet een poging te achterhalen hoe het die nicht daar in Antwerpen verder vergaan is, maar moet zijn zoektocht staken. Verstilling, berusting, daarmee laat het werk van Spruit zich het beste omschrijven. Het leven heeft hem

niet gebracht wat hij ervan hoopte, maar hij klaagt niet. Melancholiek, maar met lichte tonen van subtiel humor beschrijft hij het Zeeuwse landschap en het leven van mannen wier vriendschap zich vooral uit in de zin 'we kunnen goed samen zwijgen'. Er gebeurt niets bijzonders in dit verhaal. Maar toch weet Spruit diep te ontroeren.

Sonja de Jong



Steven van de Watermeulen en Chris Nietvelt in 'Kleine Zielen'.

Portret van een familie in

Margriet Prinszen
<p>Boven het vrijwel lege speelvlak hangt een levensgrote kooi waarover in het tweede deel een enorm knalrood doek wordt gehangen. Twee treffende beelden in het verder minimalistische decor van 'The intelligent homosexual's guide to capitalism and socialism with a key to the scriptures', kortweg 'iHo'. Het is het nieuwste toneelstuk van Pulitzer prijswinnaar Tony Kushner, die vooral bekend is van zijn fabelachtige 'Angels in America' dat hier zowel in een uitvoering van Toneelgroep Amsterdam als van Oostpool (een grote theaterhit in 2015) te zien is geweest. 'iHo' is opnieuw een regie van Marcus Azzini.</p>

naar de patronen waarin de gezinsleden gevangen zitten. Centraal staat de 72-jarige Gus Marcantonio, communist en vakbondsman, die zegt te lijden aan Alzheimer en daarom een einde wil maken aan zijn leven. Zijn zus Clio, die bij hem in huis woont, roept de kinderen bij- en in het ouderlijk huis in New York om de kwestie te bespreken.

Patronen
De kooi die boven de familie van Gus hangt, verwijst ongetwijfeld

Inmiddels ben ik me erg bewust van het effect dat sporten op mijn geest heeft

Chris Hemsworth in Glamour
<p>Sterke acteerprestaties, ingebed in een mooi, sfeerbepalend geluidspijp van 'eenmansorkest' Harry de Wit en een twee uur lang gestaag neer druppelende deprimerende motregen. Er valt veel te genieten in 'Kleine Zielen', het derde en laatste deel van het Louis Couperusproject dat regisseur Ivo van Hove de afgelopen jaren met Toneelgroep Amsterdam realiseerde.</p>

Componist Schallies overleden

Bussum * Pianist en componist Dick Schallies is overleden. Hij stierf vorige week woensdag op 89-jarige leeftijd in zijn woonplaats Bussum, meldde zijn familie gisteren. Hij componeerde onder meer de muziek bij 'Een beetje' van Willy van Hemert, waarmee zangeres Teddy Scholten Nederland in 1959 de eerste plaats op het Eurovisiesongfestival bezorgde. Schallies was ruim dertig jaar lang

pianist van het Metropole Orkest, dat hem 'een van de belangrijkste steunpilaren' noemt. Schallies schreef met Henk van der Molen ook 'De makelaar van Schagen', dat bekend werd gemaakt door Martine Bijl en alle muziek bij het 'Robinson Crusoe'-programma waarmee Rudi Carrell (met Esther Ofarim) in 1964 onder meer de Zilveren Roos van Montreux in de wacht sleepte.

Traag verhaal, fraai geacteerd

Sonja de Jong
<p>Sterke acteerprestaties, ingebed in een mooi, sfeerbepalend geluidspijp van 'eenmansorkest' Harry de Wit en een twee uur lang gestaag neer druppelende deprimerende motregen. Er valt veel te genieten in 'Kleine Zielen', het derde en laatste deel van het Louis Couperusproject dat regisseur Ivo van Hove de afgelopen jaren met Toneelgroep Amsterdam realiseerde.</p>

Mooi, zowel visueel (dank zij een schitterend toneelbeeld van Jan Versweyfeld vol planten en beigetten) als qua regie. Maar toch kan deze 'Kleine Zielen' niet tippen aan de eerdere Couperusstukken 'De dingen die voorbijgaan' en 'De Stille kracht'. Dat ligt niet zozeer aan Van Hove en zeker niet aan de acteurs, maar vooral aan het verhaal van Couperus zelf. Waar hij in de andere twee verhalen universele, tijdloze emoties centraal stelde, overheerst in deze 'Kleine zielen' (uit 1901) op veel momenten het melodrama, het tijdgebonden sentiment.

Tevreden

Niemand in de familie die in 'Kleine zielen' wordt geportretteerd, is tevreden. Moeder Constance, bijna vijftig, wordt beheerst door de gedachte dat twee mislukte huwelijken haar geen geluk geschonken hebben. "Het is een vreemde ervaring oud te worden zonder te hebben geleefd". Haar enige houvast, en ook dat van haar man Henri, is hun zoon Addy. Hij is het die de familie

overeind houdt, niet alleen zijn ouders, maar ook de ziekelijke Marietje, kind van zijn door zelfmoord overleden oom. Lijnrecht tegenover al die afhankelijke, lijdende mensen staat de daadkrachtige Mathilde, Addy's vrouw, die stikt in de melancholie van het familieleven.

Aandacht

Van Hove zet de karakters mooi neer. Vader Henri en moeder Constance (Steven van de Watermeulen en Chris Nietvelt) voert hij op als een stel jaloeerse kinderen die om het hardst om de aandacht van Addy bedelen. Vooral Henri die met zijn schaaktafeltje als een kleuter overall achter Addy aanloopt, ontroert en irriteert in de trefzekere vertolking van Van de Watermeulen tegelijkertijd. Marietje (superkwetsbaar verbeeld door de frêle Hélène Devos) is een menselijk wrak. Zij heeft destijds haar vader na zijn zelfmoord gevonden, badend in zijn eigen bloed, en kan dat beeld niet loslaten. Alleen Addy (Robert de Hoog) is in staat haar wanhoop te beteugelen en

verwarrende tijd

tot mislukken gedoemde pogingen om echt contact te maken met de ander(en).

Communisme

De rode doek die in het deel na de pauze over de kooi heen wordt geworpen als een gigantische rode sjerp verwijst vermoedelijk naar het communisme en meer in het algemeen naar het hebben van idealen. Eigenlijk is er van de wereld niet geworden wat Gus gehoopt had en ook zijn verdiensten als vakbondsleider zijn in een ander daglicht komen te staan. Zijn kinderen vertegenwoordigen de nieuwe generatie die deels nog gelooft in idealen (de dochter); zijn zoons zijn vooral gericht op het eigen geluk.

'iHo' geeft een tamelijk onluisterend beeld van de familie Marcantonio, met alle twijfels, teleurstellingen, verlangen en angsten. Geluk-

kig zijn de dialogen en monologen geestig, herkenbaar en op de huid van de tijd geschreven. Jammer is wel dat er veelvuldig door elkaar heen gepraat wordt en, hoewel dat knap is gedaan, na een tijdje gaat dat storen. Het is een verbale kakofonie, waarmee duidelijk een statement wordt gemaakt: iedereen praat voortdurend en niemand luistert naar elkaar.

Humorvol

Het spel is evengoed om te smullen. Hans Dagelet speelt de oude Gus genuanceerd en humorvol, Astrid van Eck is een prettig gestoorde Maeve en Jacqueline Blom is op dreef als de curieuze zus van Gus. 'iHo' haalt niet het niveau van 'Angels in America', maar geeft een mooi beeld van hoe persoonlijke en maatschappelijke ontwikkelingen van deze tijd op elkaar botsen.



Scène uit 'The intelligent homosexual's guide to capitalism and socialism with a key to the scriptures' FOTO SANNE PEPER

Amuze